

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

12. veljače 2009.(*)

„Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Stečajni postupak – Nadležni sud”

U predmetu C-339/07,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 234. UEZ-a, koji je uputio Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka), odlukom od 21. lipnja 2007., koju je Sud zaprimio 20. srpnja 2007., u postupku

Christopher Seagon, u svojstvu stečajnog upravitelja društva Frick Teppichboden Supermärkte GmbH,

protiv

Deko Marty Belgium NV,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: P. Jann (izvjestitelj), predsjednik vijeća, A. Tizzano, A. Borg Barthet, E. Levits i J.-J. Kasel, suci,

nezavisni odvjetnik: D. Ruiz-Jarabo Colomer,

tajnik: B. Fülöp, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 11. rujna 2008.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za C. Seagona, u svojstvu stečajnog upravitelja Frick Teppichboden Supermärkte GmbH, B. Ackermann, *Rechtsanwältin*,
- za Deko Marty Belgium NV, H. Raeschke-Kessler, *Rechtsanwalt*,
- za češku vladu, T. Boček, u svojstvu agenta,
- za vladu Helenske Republike, O. Patsopoulou, M. Tassopoulou i I. Bakopoulos, u svojstvu agenata,
- za Komisiju Europskih zajednica, A.-M. Rouchaud-Joët i S. Gruenheid, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 16. listopada 2008.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 3. stavka 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o stečajnom postupku (SL L 160, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 3.) i članka 1. stavka 2. točke (b) Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001, L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između C. Seagona u svojstvu stečajnog upravitelja društva Frick Teppichboden Supermärkte GmbH (u daljnjem u tekstu: Frick) i Deko Marty Belgium NV (u daljnjem tekstu: Deko) u kojem se od potonjeg traži povrat iznosa od 50 000 EUR koji mu je platio Frick.

Pravni okvir

- 3 Uvodna izjava 2. Uredbe br. 1346/2000 glasi:

„Pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta zahtijeva da se prekogranični stečajni postupci trebaju odvijati učinkovito i djelotvorno, a ovu je Uredbu potrebno donijeti kako bi se postigao ovaj cilj koji spada u suradnju sudova u građanskim stvarima u smislu članka 65. Ugovora [UEZ].”
- 4 Prema uvodnoj izjavi 4. te Uredbe „za pravilno je funkcioniranje unutarnjeg tržišta potrebno izbjeći poticanje stranaka da prenose svoju imovinu ili sudski postupak iz jedne države članice u drugu, u potrazi za povoljnijim pravnim položajem (*forum shopping*)”.
- 5 U uvodnoj izjavi 6. iste Uredbe predviđeno je sljedeće:

„U skladu s načelom proporcionalnosti, ovu Uredbu trebalo bi ograničiti na odredbe koje uređuju ovlaštenje za pokretanje stečajnih postupaka i odluke koje se donose neposredno na temelju stečajnih postupaka, te su tijesno povezane s takvim postupkom. K tomu, ova Uredba treba sadržavati odredbe u vezi s priznavanjem onih odluka i propisa koji se primjenjuju, a koji također zadovoljavaju to načelo.”
- 6 Uvodna izjava 8. Uredbe br. 1346/2000 glasi:

„S ciljem poboljšavanja učinkovitosti i djelotvornosti stečajnih postupaka koji imaju prekogranične učinke potrebno je i primjereno da odredbe o sudskoj nadležnosti, priznavanju i pravu koje se primjenjuje u ovom području budu sadržane u jednom pravnom aktu Zajednice, koji je obvezujući i izravno primjenjiv u državama članicama.”
- 7 U članku 3. stavku 1. te Uredbe predviđeno je sljedeće:

„Sudovi države članice unutar čijeg državnog područja se nalazi središte dužnikova glavnog interesa imaju nadležnost pri pokretanju stečajnog postupka.

U slučaju trgovačkog društva ili pravne osobe, a u nedostatku dokaza o suprotnom, pretpostavlja se da je mjesto njihovog sjedišta ujedno i središte glavnog interesa.”

- 8 Članak 16. stavak 1. dotične Uredbe glasi:

„Svaka sudska odluka o pokretanju stečajnog postupka donesena od strane suda države članice koja ima nadležnost na temelju članka 3. priznat će se u svim ostalim državama članicama od trenutka stupanja na snagu u državi u kojoj je postupak pokrenut.

Ovo se pravilo također primjenjuje kada se, zbog njegovog svojstva, protiv dužnika ne može pokrenuti stečajni postupak u drugim državama članicama.”

- 9 Člankom 25. stavkom 1. podstavcima 1. i 2. iste Uredbe predviđeno je:

„Odluke donesene od strane suda čija je sudska odluka u vezi s pokretanjem stečajnog postupka priznata u skladu s člankom 16., a koja se bavi tijekom i okončanjem stečajnog postupka, kao i stečajne nagodbe odobrene od strane tog suda, priznat će se bez daljnjih formalnosti. [...]

Prvi se podstavak također primjenjuje na odluke koje izravno proizlaze iz stečajnih postupaka i koje su s njima tijesno povezane, čak i ako ih donosi drugi sud.”

- 10 U članku 1. stavku 1. Uredbe br. 44/2001 utvrđeno je područje primjene te Uredbe. Potonji se primjenjuje u građanskim i trgovačkim stvarima, a ne obuhvaća fiskalne, carinske ili administrativne stvari.

- 11 Člankom 1. stavkom 2. podstavkom (b) Uredbe. 44/2001 predviđeno je:

„Ova se Uredba ne primjenjuje na:

[...]

(b) stečaj, postupke koji se odnose na likvidaciju nesolventnih trgovačkih društava ili drugih pravnih osoba, postupke poravnanja i slične postupke”.

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 12 Društvo Frick sa sjedištem u Njemačkoj je 14. ožujka 2002. uplatilo iznos od 50 000 EUR na račun otvoren u KBC Bank u Düsseldorfu na ime Deko, društva sa sjedištem u Belgiji. Na zahtjev društva Frick od 15. ožujka 2002., Amtsgericht Marburg (Općinski sud u Marburgu, Njemačka) je 1. lipnja 2002. pokrenuo stečajni postupak nad njegovom imovinom. C. Seagon je u svojstvu stečajnog upravitelja društva Frick uputio zahtjev Landgerichtu Marburg (Zemaljski sud u Marburgu), putem tužbe radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji [Actio Pauliana] zbog insolventnosti dužnika, i od tog suda zatražio da odredi društvu Deko da vrati predmetni iznos.

- 13 Landgericht Marburg (Zemaljski sud u Marburgu) odbio je taj zahtjev kao nedopušten, jer on nije međunarodno nadležan da bi o njemu odlučivao. Budući da C. Seagon nije uspio ni sa žalbom, podnio je zahtjev za reviziju Bundesgerichtshofu (Savezni vrhovni sud, Njemačka).
- 14 U tim je okolnostima Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1) Jesu li sudovi države članice na čijem je državnom području pokrenut stečajni postupak nad imovinom dužnika međunarodno nadležni na temelju Uredbe [br. 1346/2000] za odlučivanje o tužbi radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji zbog insolventnosti protiv tuženika sa sjedištem u drugoj državi članici?
- 2) Ako je odgovor na prvo pitanje negativan:
- Proizlazi li tužba radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji zbog insolventnosti iz članka 1. stavka 2. podstavka (b) Uredbe [br. 1346/2000]?”

O prethodnim pitanjima

- 15 Pitanja koja je postavio sud koji je uputio zahtjev odnose se na međunarodnu nadležnost sudova u tužbama radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji zbog insolventnosti.
- 16 Iz odluke kojom je upućeno prethodno pitanje proizlazi da je tužba radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji u njemačkom pravu uređena člankom 129. i sljedećima Insolvenzordnung (Uredba o insolventnosti) od 5. listopada 1994. (BGBl. 1994. I, str. 2866.). Samo stečajni upravitelj može pokrenuti taj postupak u slučaju insolventnosti i jedino u svrhu obrane interesa kolektivnog tijela vjerovnika. U skladu s odredbama članaka od 130. do 146. te uredbe, stečajni upravitelj može pobijati radnje provedene prije pokretanja stečajnog postupka i koje su štetne za vjerovnike.
- 17 Cilj tužbe radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji o kojoj je riječ u glavnom postupku je povećanje imovine poduzeća, koja je predmet stečajnog postupka.
- 18 Valja ispitati jesu li tužbe radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji obuhvaćene područjem primjene članka 3. stavka 1. Uredbe br. 1346/2000.
- 19 U tom pogledu najprije valja podsjetiti da je Sud procijenio, u okviru sudske prakse povezane s Konvencijom od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1972, L 299, str. 32.), da je tužba, kao što je ona u glavnom postupku, povezana sa stečajnim postupkom ako se odnosi izravno na stečaj i s njim je tijesno povezana u okviru postupka likvidacije imovine ili sudskog upravljanja poslovanjem (vidjeti presudu od 22. veljače 1979., Gourdain, 133/78, str. 733., t. 4.). Tužba s takvim karakteristikama ne potpada pod područje primjene te Konvencije.

- 20 Upravo je taj kriterij upotrijebljen u uvodnoj izjavi 6. Uredbe br. 1346/2000 radi ograničavanja svrhe te uredbe. Tako bi se na temelju te uvodne izjave tu uredbu trebalo ograničiti na odredbe koje uređuju ovlaštenje za pokretanje stečajnih postupaka i odluke koje se donose neposredno na temelju stečajnih postupaka, te su tijesno povezane s takvim postupkom.
- 21 Uzevši u obzir tu namjeru zakonodavca i koristan učinak te uredbe, njezin članak 3. stavak 1. treba tumačiti tako da je država članica na čijem je državnom području pokrenut stečajni postupak međunarodno nadležna za odlučivanje o tužbama koje se odnose neposredno na taj postupak i s njim su tijesno povezane.
- 22 Takvo objedinjavanje tužbi koje se neposredno odnose na insolventnost poduzeća pred sudovima države članice nadležne za pokretanje stečajnog postupka u skladu je s ciljem da se poboljša učinkovitost i brzina stečajnih postupaka koji imaju prekogranične učinke, kako je predviđeno u uvodnim izjavama 2. i 8. Uredbe br. 1346/2000.
- 23 Usto, to tumačenje potkrijepljeno je uvodnom izjavom 4. navedene uredbe prema kojem je za osiguravanje normalnog funkcioniranja tržišta potrebno izbjeći da stranke budu potaknute preseliti svoju imovinu ili sudske postupke iz jedne države u drugu radi poboljšanja njihove pravne situacije (*forum shopping*).
- 24 Mogućnost da razni sudovi budu nadležni za tužbe radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji podnesene u različitim državama članicama otežalo bi ostvarenje tog cilja.
- 25 Naposljetku, u prilog tumačenju članka 3. stavka 1. Uredbe br. 1346/2000, kako je utvrđeno u točki 21. ove presude, ide članak 25. stavak 1. te uredbe. Naime, prvim podstavkom te odredbe propisana je obveza priznavanja odluka o vođenju i okončanju stečajnog postupka koje je donio sud čija je odluka o pokretanju postupka priznata u skladu s člankom 16. te uredbe, odnosno nadležni sud na temelju članka 3. stavka 1. iste uredbe.
- 26 Na temelju članka 25. stavka 1. drugog podstavka Uredbe br. 1346/2000 i prvi se podstavak istog stavka također primjenjuje na odluke koje izravno proizlaze iz stečajnih postupaka i koje su s njima tijesno povezane. Drugim riječima, u toj je odredbi priznata mogućnost da sudovi države članice na čijem je državnom području pokrenut stečajni postupak, na temelju članka 3. stavka 1. navedene uredbe, odlučuju i o tužbi poput one u glavnom postupku.
- 27 U tom kontekstu izraz „čak i ako ih donosi drugi sud” iz posljednje rečenice članka 25. stavka 1. drugog podstavka te uredbe ne znači da je zakonodavac Zajednice želio isključiti nadležnost sudova države na čijem je državnom području pokrenut stečajni postupak za tu vrstu tužbi. Taj izraz znači da je na državama članicama da utvrde teritorijalno ili materijalno nadležan sud koji ne mora nužno biti onaj pred kojim je pokrenut stečajni postupak. Usto, spomenuti izraz upućuje na priznavanje odluka kojima se pokreće stečajni postupak kako je predviđeno u članku 16. Uredbe br. 1346/2000.

- 28 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti da članak 3. stavak 1. Uredbe br. 1346/2000 treba tumačiti tako da su sudovi države članice na čijem je državnom području pokrenut stečajni postupak nadležni za odlučivanje o tužbi radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji zbog insolventnosti protiv tuženika sa sjedištem u drugoj državi članici.
- 29 Uzevši u obzir odgovor na prvo pitanje nije potrebno odgovoriti na drugo pitanje.

Troškovi

- 30 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Članak 3. stavak 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o stečajnom postupku treba tumačiti tako da su sudovi države članice na čijem je državnom području pokrenut stečajni postupak nadležni za odlučivanje o tužbi radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji zbog nesolventnosti protiv tuženika sa sjedištem u drugoj državi članici.

[Potpisi]

* Jezik postupka: njemački